

Datum

29 augustus 2024

Kenmerk

BBPZ/MvR/RBos/24-032

Aan

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de vaste Kamercommissie J&V, cc VRO

Onderwerp

Commissiedebat Criminaliteitsbestrijding, ondermijning en georganiseerde criminaliteit

Geachte Kamerleden,

Ondermijning is een steeds groter probleem in Nederland. Steeds vaker vindt ondermijnende criminaliteit plaats in woningen van woningcorporaties en hebben bewoners en de woningcorporaties zelf hier last van. Criminelen gebruiken deze woningen en hun kwetsbare huurders om illegale praktijken uit te voeren en hier zelf anoniem bij te blijven. In deze brief schetsen wij de negatieve gevolgen voor de veiligheid en leefbaarheid van de woonomgeving. De toenemende problematiek en gevolgen daarvan voor bewoners en corporatiemedewerkers, vraagt om een nieuwe domeinoverstijgende wijkaanpak. Corporaties worden nog te weinig gezien als natuurlijke partner en deel van de oplossing in de aanpak tegen ondermijning. Wij pleiten er in deze brief voor corporaties hier structureel in te betrekken vanwege de aanwezigheid in de wijken en signalerende rol.

Ondermijning in corporatiewoningen

Bij ondermijning maken criminelen gebruik van organisaties of personen, zoals vastgoed van woningcorporaties of hun bewoners, om (soms onder dwang) illegale praktijken uit te voeren. Dit is zorgelijk, al helemaal als het plaatsvindt in wijken met veel corporatiebezit waar de leefbaarheid al flink onder druk staat.

Veel van de ondermijnende criminaliteit waar woningcorporaties mee te maken krijgen gaat over crimineel pandgebruik. De ruimtes worden dan gebruikt voor de productie van drugs, het verstoppert van crimineel geld of het opslaan van vuurwapens. Dit gaat gepaard met gevaren voor bewoners, medewerkers van corporaties en heeft grote gevolgen voor de leefbaarheid en veiligheid. Bijvoorbeeld kans op brand, ontploffingsgevaar in een drugslab en de kans op schietpartijen bij criminele afrekeningen. Steeds vaker gaat ondermijning in het vastgoed ook gepaard met explosies en bedreigingen. Crimineel pandgebruik komt vaak voor in woningen van corporaties. Een tragisch voorbeeld hiervan is de explosie met grote brand aan Schammenkamp in Rotterdam met fatale gevolgen, mogelijk veroorzaakt door een drugslab.

Negatieve en ontwrichtende gevolgen

De gevolgen van ondermijning in wijken zijn niet te onderschatten. De impact op de sociale veiligheid en de kansengelijkheid in wijken is groot. Mensen voelen zich soms niet meer veilig in hun wijk door de continue dreiging van geweld. Ook belanden jongeren in wijken met veel criminele activiteiten sneller in het criminele circuit, waardoor ze al op jonge leeftijd op flinke achterstand komen te staan.

Bovendien zet ondermijning de fysieke veiligheid onder druk, er is – zeker de laatste tijd- een enorme toename in het aantal explosies, vooral in de grote steden. Ook kunnen hennepkwekerijen zorgen voor brand en is er een groter risico op fysiek geweld tegen personen.

Door explosies en branden kunnen woningen grote schade oplopen met hoge kosten tot gevolg. Panden waar ondermijnende criminaliteit heeft plaatsgevonden kunnen op last van de burgemeester langere tijd worden gesloten en zo niet worden verhuurd. Dit zorgt voor leegstand in een toch al overspannen woningmarkt. Ook kan er daardoor minder huur worden geïnd, waardoor minder geïnvesteerd kan worden in de opgave voor nieuwbouw en verduurzaming. Daarbovenop komt de verzekeraarbaarheid van corporatiebezit steeds meer in het geding.

Rol corporaties in aanpak ondermijning

Woningcorporaties kunnen een belangrijke signalerende rol spelen in de aanpak van ondermijning. Om zo de negatieve effecten van ondermijning tegen te gaan en de weerbaarheid van wijken en bewoners te versterken. Een corporatie huisvest veel kwetsbare huurders, is vaak de enige instantie die achter de voordeur komt en kan signalen vroeg opvangen en actief oppakken met het netwerk. Ook vervullen de medewerkers in de wijk vaak al een rol als oren en ogen in de wijk. Zowel corporaties als gemeente en politie hebben er baat bij als signalen gedeeld kunnen worden. Politie en gemeente kunnen dan vroegtijdig ingrijpen waardoor de leefbaarheid in de wijken wordt verbeterd.

Maar het delen van persoonsgegevens is op grond van de AVG lastig, zeker als het gaat om criminele activiteiten, omdat voor woningcorporaties een wettelijke grondslag om medische en strafrechtelijke gegevens te delen met de instanties ontbreekt. Ook andersom zijn veel gemeenten en instanties terughoudend om corporaties te voorzien van informatie die nodig is om huurders en medewerkers tegen gevaren van criminaliteit in de wijk te beschermen. Tot onze teleurstelling hebben wij moeten constateren dat veel gemeenten op grond van AVG-argumenten geen convenanten met corporaties willen sluiten over het uitwisselen van informatie bij overlast en ondermijning.

Noodzaak van een domeinoverstijgende aanpak

Ondermijning is bij uitstek een complex probleem met vele koppen en staarten. Het is verbonden met veel andere (lokale) problematiek, zoals armoede en schulden, toegang tot scholing en werk, leefbaarheid in de wijk en politie-inzet. Daarom kan dit vraagstuk niet alleen door de corporatie of de politie opgelost worden. Goede samenwerking met zorginstellingen, justitie, politie en gemeenten is cruciaal. We zien dat corporaties door deze partijen nog niet als natuurlijke partner en deel van de oplossing in de strijd tegen ondermijning worden opgezocht.

Corporaties kunnen een goede partner zijn als het gaat om signaleren, leefbaarheid en veiligheid van bewoners en medewerkers. Corporaties doen daarin ook al veel, bijvoorbeeld in het signaleren en bestrijden van woonfraude. Wij roepen daarom op corporaties structureel te betrekken bij de aanpak tegen ondermijnende criminaliteit. Doe dit in de al bestaande structuren met gemeente, politie en justitie en betrek hierin ook andere partijen zoals zorg- en welzijnsinstellingen. Corporaties kunnen informatie verstrekken en soms ook ontvangen, betrek hen vroegtijdig bij casus-overleggen. Maak structureel meer middelen vrij voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit en zet steviger in op zorg en begeleiding van bewoners. Dit is in het belang van de leefbaarheid van onze wijken, de kansen van de bewoners van corporatiewijken en de veiligheid van bewoners en corporatiemedewerkers. Geef om dit te bewerkstelligen corporaties een gelijkwaardige plek aan tafel en zorg ervoor dat regelgeving die informatiedeling nu belemmert wordt aangepakt.

Voor vragen over bovenstaande kunt u contact opnemen met Robin van Leijen via r.vanleijen@aedes.nl of op telefoonnummer 06 51 80 63 29

Met vriendelijke groet
Aedes vereniging van woningcorporaties

Martin van Rijn
Voorzitter